

77. “Nếu sự thật như vậy, thì sự sống của con người trên đời thật là một điều đáng sợ! Nào ai biết rằng một người trông rất khỏe đêm nay, sáng hôm sau lại có thể trở thành một người bệnh như ông này ? Xa Nặc, chuyện đó thật không?” - “Vâng, sự thật là như vậy. Trên đời này không ai biết khi nào mình sẽ bị bệnh, sẽ chịu đựng đau khổ cho đến cuối cùng

phải chết đi” –“Chết nghĩa là gì?

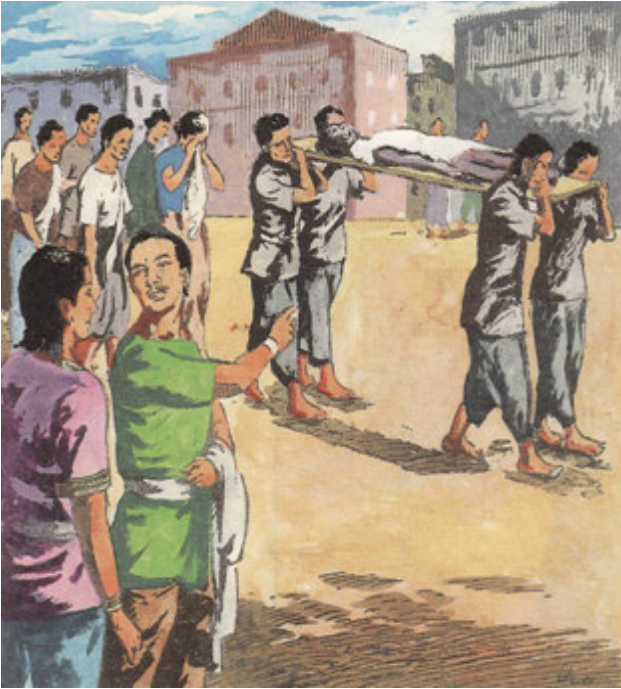
Chết là gì?” - “Thưa Thái tử, xin Ngài nhìn qua phía bên kia”.

77. “If it is like this, then the existence of man in the world is only to be feared since nobody knows whether he might not, when he goes this evening to sleep be transformed on the following morning into a sick man like that one. Chandaka, is that so?”

“Yes, it is so. No one in the world knows when he may become sick, suffer, and end by dying !”

“Death? What does it mean? It’s very strange, Chandaka. What is death?”

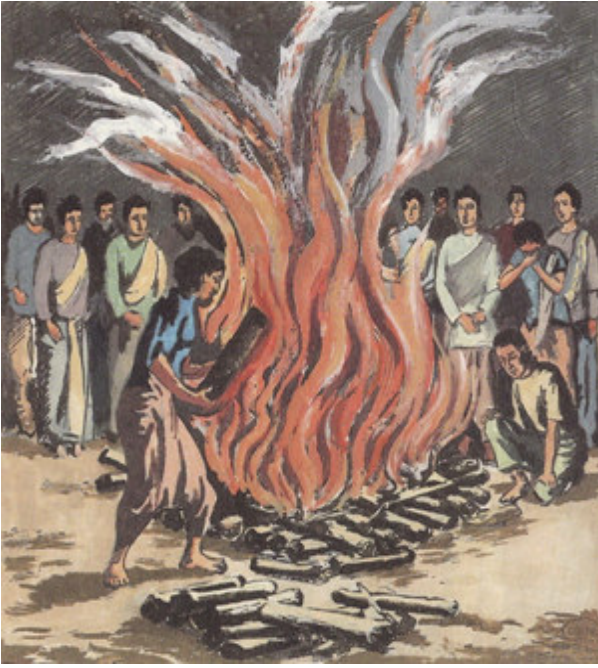
“Please, Prince, just look over there !”

78. Thái tử quay lại, nhìn về hướng Xa Nặc chỉ. Chàng thấy một đoàn người đang vừa đi vừa khóc. Bốn người đàn ông đi phía trước đang khiêng một kẻ bất động, nằm yên trên một tấm ván, mặt ông ta gầy đét và quắt lại, miệng ông há ra mà không có hơi tiếng nào thoát ra. Mặc dầu bốn người khiêng tấm ván vụng về và lắc lư, người

đàn ông nằm trên tấm ván cũng chẳng kêu lên tiếng nào. Thái tử từ từ quan sát cả đoàn người đi qua, rồi bắt đầu thắc mắc về sự khóc than của họ và tự hỏi tại sao người nằm trên ván không nhắc nhở người khiêng cẩn thận hơn.

78. The prince looked where Chandaka directed him, and he saw a group of people marching along lamenting. Four men in front carried a stiff, immobile person on a board, a person with shrunken cheeks and gaping mouth, speechless and ugly. Although the four men rocked the board they were carrying quite sharply and clumsily, the person lying on top did not say a word. The prince watched the group moving along and began to wonder why they all wept and why the person on the board did not caution the carriers to proceed more carefully.

79. Sau khi đoàn người đi xa hơn, họ dừng lại. Họ đặt người đàn ông lên một đống củi, rồi đốt lên. Thái tử giật mình, rợn tóc gáy. Nhưng sao ông ấy vẫn điềm nhiên nằm yên đầu cho ngọn lửa đã cháy lên đầu và chân. Chàng run rẩy hỏi: “Xa Nặc, tại sao ông này vẫn ngủ và để người ta đốt ông?” –

“Ông ấy đã chết rồi, ông còn chân nhưng không còn đi được nữa, còn tai nhưng không thể nghe, còn cái đầu nhưng không ý thức được gì cả. Ông ta hoàn toàn không còn biết thế nào là lửa nóng, thế nào là giá băng. Ông ta đã chết !”

79. After moving a little further, the group halted. They placed the person they were bearing on top of a pile of wood and started a fire. The prince was shocked, and his hair stood on end. Yet the person continued sleeping quietly even as the fire began to lick his head and feet. The prince asked in a trembling voice saying: “Chandaka, why does that man stay asleep and let them burn him?”

“That man is dead. He has feet, but can no longer walk; he has ears, but can no longer hear; he is not conscious of anything. He has absolutely no feeling for heat, cold, fire, or snow. He is already dead !”

80. “Chết ?! Chết là như vậy sao? Ngay cả ta, con của vua, một ngày nào đó cũng sẽ chết như ông này à? Phụ thân ta, Gia Du Đà La và tất cả những người ta biết đều sẽ chết như người đàn ông trên đống củi này sao?” – “Bất cứ ai đang sống, thì một ngày nào đó cũng sẽ chết. Không cách nào tránh khỏi được. Không ai có thể sống mãi. Con người

đã sanh rồi không thể không chết.” Thái tử yên lặng, không nói lời nào nữa. Chàng ý thức được niềm sợ chết bao trùm mọi người, không một cách nào có thể thoát khỏi được.

80. “Dead? Chandaka ! This is death ? Shall I, the son of the King, also die like that man ? My father, Yasodhara and all the people I know, will they also someday be like that man on the pile of wood ?”

“Anybody who is alive will someday die. There is no way to avoid it. No one can live forever. Men cannot stop the coming of death.”

The prince remained silently and said no more, he felt the fearfulness of death imprisoning everybody, without there being a way to escape death.

81. Thái tử Tất Đạt Đa lặng lẽ trở về cung. Từ đấy, chàng thường ngồi một mình và trầm tư suy nghĩ về những điều mình vừa chứng kiến. Cuối cùng chàng tự nói với mình: “Điều này thật kinh khủng, bất cứ ai trên thế gian, một ngày nào đó cũng sẽ phải chết, không ai ngăn cản được. Phải có một phương cách nào đó có thể tránh khỏi điều này.

Ta sẽ tận lực tìm phương cách cho phụ thân, cho Gia Du Đà La, cho ta và cho tất cả mọi người không bị chi phối bởi uy lực của sự già nua, bệnh hoạn và chết chóc. Ta nhất định đem hết khả năng để tìm cho được phương cách này.

81. Prince Siddhartha quietly returned to the palace, went to his room, sat down alone, and thought deeply about what he had seen. Finally he said to himself: “It is too frightful that everybody in the world must die someday and that no one can prevent this. Ah ! There must be some way to avoid it. I shall do all I can to discover the way by which father, Yasodhara, myself and all other people will no longer be controlled by the power of old age, sickness and death. I must do my best to find the way !”

82. Thời gian trôi qua. Một lần nọ khi Thái tử đang cưỡi ngựa dạo hoa viên, chàng gặp một tu sĩ khoác chiếc áo tràng màu vàng.

Chàng kín đáo quan sát vị tu sĩ, thấy gương mặt người này tràn đầy niềm an lạc, liền hỏi mã phu: “Đời sống của những tu sĩ là như vậy sao?” Xa Nặc trả lời: “Ông ấy là một người xuất gia, ly gia cắt ái và từ bỏ

mọi ước vọng để tìm con đường giải thoát sự đau khổ trên đời.” Hoàng tử cảm thấy rất vui khi nghe nói đến chữ “xuất gia”.

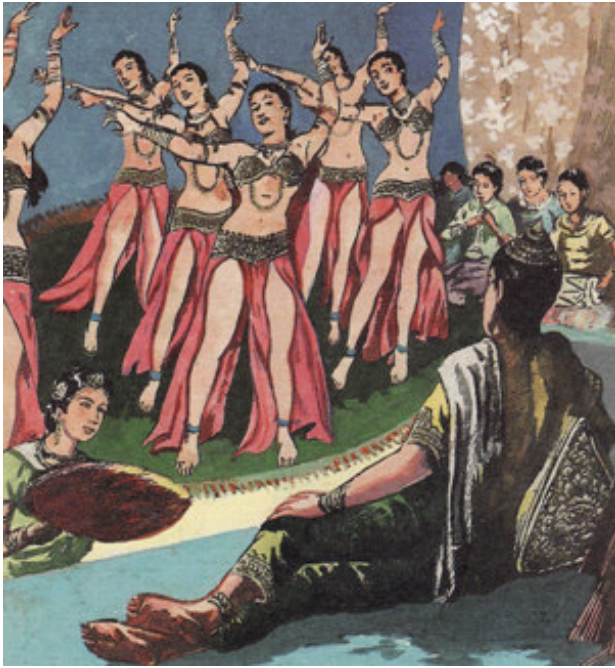
82. Sometime later, while the prince was riding in the garden, he saw a monk in a yellow robe. The prince watched the monk attentively, perceiving that his mind was full of peace and happiness. So the prince asked Chandaka: “What is the life of this sort of person like ?” Chandaka replied: “This is a person who cultivates the way, a person who has left his family and given up his desire in order to seek the way of deliverance from worldly suffering. The prince was very pleased to hear the name ‘sramana’ spoken.

83. Suốt ngày hôm đó trong huê viên, Thái tử ngồi một mình yên lặng nhưng vui trong lòng. Ý nghĩ xuất gia choáng ngợp tư tưởng chàng. Lúc đó, có người đến thông báo rằng công chúa vừa mới sanh một đứa con trai xinh đẹp. Không những không tỏ lòng vui mừng, Thái tử có vẻ lo lắng và trả lời không suy nghĩ: “Cái vòng này đã vây hãm

mình đây ! Cái vòng này đã bao phủ mình rồi!” Vì chàng cứ nhắc tới cái vòng trong giây phút đó, nên người ta đặt tên là Rahula (La Hầu La), nghĩa là cái nhẫn hay cái vòng.

83. During that whole day, the prince sat quietly but happily in the garden, his mind captured by the idea of becoming a sramana. Just then someone told the prince that his wife had given birth to a lovely boy, but instead of expressing his joy, the prince was a bit flustered, and he said absentmindedly: “This ring has hemmed me in ! This ring has hemmed me in !” It was because the prince spoke in this manner just at this time that the newborn baby was named Rahula, which means a ring or a circle.

84. Từ ngày La Hâu La ra đời, những người chung quanh thấy rõ chàng đã thay đổi hoàn toàn. Chàng trang nghiêm hơn và trầm tư nhiều hơn. Vua Tịnh Phạn rất lo lắng, Ngài cố gắng nữa bằng cách ra lệnh cho tìm thêm vũ nữ giỏi nhất và đẹp nhất, giữ họ lại trong cung để trình diễn những bài ca, điệu vũ ngọt ngào hấp dẫn, với hy

vọng sẽ làm dậy lên lòng ham thích hưởng thụ nơi Thái tử và hy vọng chàng sẽ cảm thấy thích thú với những lạc thú trên đời.

84. Since the day of Rahula's birth, those who lived with Prince Siddhartha all clearly observed that the prince had changed entirely. He was more solemn than before and more contemplative. King Suddhodana was very worried, indeed, about his son's condition; and so he tried with his last effort to re-awaken his interest by searching the whole country for the most intelligent and beautiful dancing girls. He lodged them permanently in the prince's palace, ordering them to sing beautiful songs and to perform pleasing dances, which, he hoped, would arouse the prince's pleasure and interest in the things of this world.

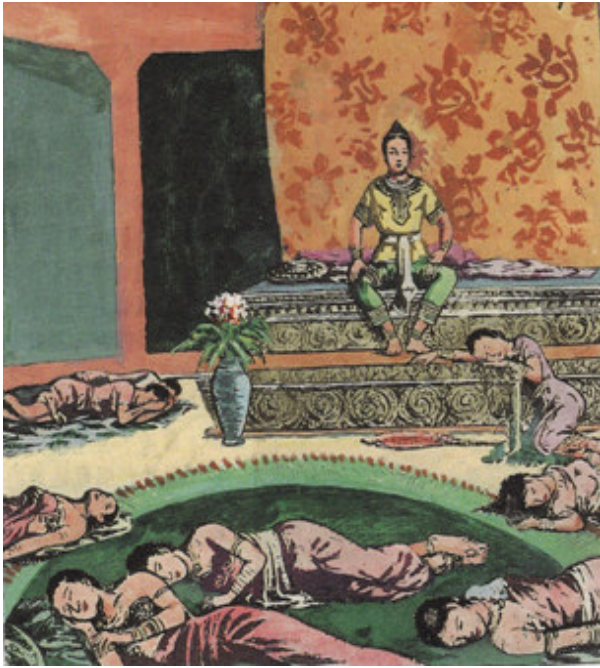

85. Lúc đầu, Thái tử chịu xem và nghe các bài ca, điệu vũ vui tươi để làm vui lòng vua cha. Thế nhưng, những giọng ca ngọt ngào, điệu múa uyển chuyển chỉ hấp dẫn được vài cái nhìn vô thức của Thái tử, còn tinh thần chàng thì tập trung về chuyện khác. Chàng chỉ nghĩ đến một vấn đề duy nhất, đó là làm sao giải thoát sự sợ hãi về

già, bệnh, chết cho mình và cho chúng sinh. Cuối cùng chàng cảm thấy mệt và thiếp đi. Các vũ nữ cũng ngủ theo cho đến khi Thái tử thức dậy, họ lại tiếp tục trình diễn.

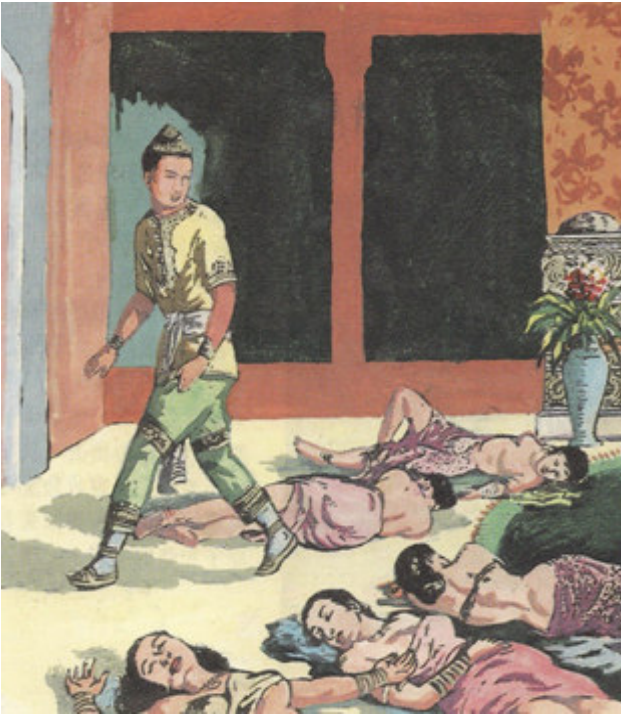
85. At first the prince watched and listened to the dances and songs provided for him in order not to disappoint his father. But, in reality, these enchanting songs and dances attracted only a few inattentive glances from the prince, for his mind was concentrated on other things. The prince was thinking of one problem only; that is, how to liberate himself and all other people completely from the fearfulness of aging, sickness and death. Finally the prince became tired and fell asleep, and so the dancing girls had a chance to rest until the prince had awakened and then they performed again.

của các cô vũ nữ.

86. Có lúc Thái tử tỉnh giấc thấy các vũ nữ đều ngủ vì quá mệt. Trong giấc ngủ, họ hoàn toàn không ý thức được cách ngủ của mình là rất xấu. Có người ngủ giống như heo, có người há miệng nước miếng tràn ra làm mờ son phấn trên mặt họ, có người nghiến răng kèn kẹt như quỷ sứ. Hình hài thật xấu tướng và khó ưa. Chàng thật ngạc nhiên khi thấy hình tướng như vậy

86. The prince awakened after a little while, finding that the dancing girls had all fallen asleep because of fatigue. While sleeping, they exhibited all kinds of ugly attributes, being entirely unaware of the impression that they were making. Some slept like pigs; some opened their mouths, dripping saliva which damaged the make-up on their faces; some ground their teeth loudly like angry ghosts. They all appeared to be quite ugly and disgusting. The prince was very surprised to see how the girls he liked so much could be transformed in this manner.

87. Hình ảnh các vũ nữ xinh đẹp, dễ thương lúc trình diễn bây giờ trở thành xấu xí vô cùng. Thật vậy, đây là cảnh tượng làm cho chàng cảm thấy buồn nôn nhất trong suốt đời chàng. Vì thế, Thái tử phát tâm rời bỏ những điều làm phiền muộn tâm trí mình và nhất quyết ra đi để tìm hạnh phúc chân thật và để giải thoát mọi niềm đau khổ. Chàng lặng lẽ

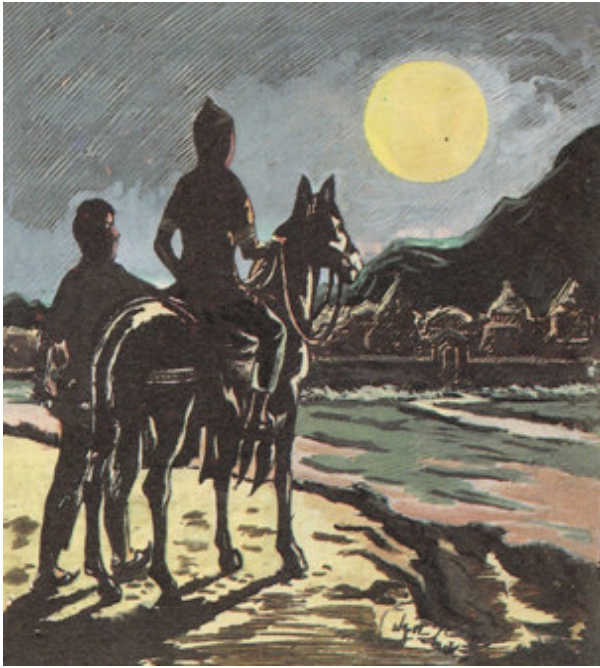
đứng dậy, rất cẩn thận để tránh đánh thức mọi người, nhẹ nhàng rời khỏi phòng rồi ra lệnh Xa Nặc chuẩn bị con ngựa Kiên trắc cho mình.

87. This picture of the sleeping girls, once regarded as pretty and lovely by the prince, now appeared to be terribly ugly. It was, indeed, the most nauseating thing that had ever happened to the prince. Therefore, the prince became determined to shake off all that disturbed his mind and to go out to search for real happiness and to become free from all pain and suffering. Prince Siddhartha rose silently, careful to avoid waking the girls, quietly left the room, and ordered Chandaka to get his horse Kanthaka ready.

88. Trong khi Xa Nặc chuẩn bị, Thái tử Tất Đạt Đa cảm thấy mình phải gặp vợ con trước khi rời cung. Chàng tới phòng công chúa Yasodhara. Khi thấy nàng ôm con ngủ thật say, chàng nghĩ: “Nếu ta sờ tay nàng thì nàng sẽ thức dậy. Tỉnh giấc nàng sẽ ngăn cản ta đi. Ta phải đi ngay và sẽ trở về thăm hai mẹ con sau khi tìm được chân lý.”

88. While Chandaka was getting the horse, Prince Siddhartha felt that he should see his newborn son before he left. So he went to the room of Princess Yasodhara, where he found the princess, holding the baby in her arms, sound asleep. The prince thought: “If I move her hand, she will certainly wake up; if she wakes up, she will stop me from going. But I must go immediately, and I shall come back to see my son and his mother after I find the ultimate truth.”

89. Dưới bầu trời đêm tĩnh lặng, Thái tử Tất Đạt Đa rời cung, không làm một ai thức giấc. Chỉ có Xa Nặc đi theo chàng, không ai ngăn cản họ. Sau khi cưỡi ngựa đi một lúc, chàng gò cương ngựa và quay lại, nhìn thành phố Ca Tỳ La Vệ dưới ánh trăng sáng một lần cuối cùng, và cương quyết giữ ý định ra đi.

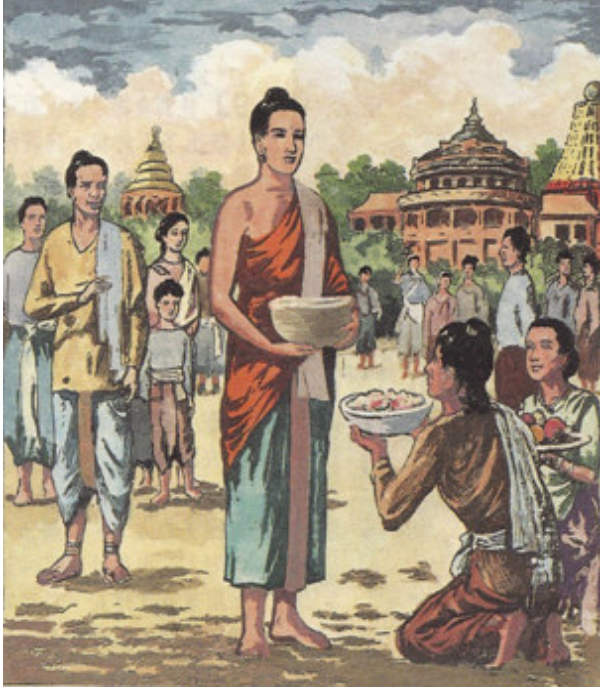
89. In the silence of the night, Prince Siddhartha left the palace without waking anyone. He left the city riding his very understanding horse Kanthaka. Only Chandaka followed him, and no one hindered them. After riding for a little while, the prince stopped his horse and turned around, taking a final look at the city of Kapilavastu in the pure, bright moonlight; but his will to go on was unshaken !

90. Thái tử Tất Đạt Đa đi ngựa tới bờ sông Anoma vào rạng sáng. Chàng xuống ngựa, đứng bên bờ sông, cởi bộ y phục quý trên mình ra và giao lại cho Xa Nặc, cương quyết ra lệnh cho ông đem quần áo và ngựa về hoàng cung để thông báo cho Vua biết. Lúc đó, Thái tử thuộc dòng Thích ca được hai mươi chín tuổi. Chàng rời bỏ quê

hương và gia đình, trở thành một Sa môn đi tìm đạo để giải thoát nỗi đau khổ của chúng sinh.

90. Prince Siddhartha, riding his horse Kanthaka, arrived at the banks of the Anoma River by dawn. The prince dismounted, stood at the riverside, took off the precious dress he was wearing and handed it to Chandaka, resolutely ordering him to take it and Kanthaka back to Kapilavastu and tell the King what had happened. At this time, Prince Siddhartha Gautama of the Sakya Clan was twenty-nine years old. He left his country and family to become a sramana in order to conquer all the pain and suffering of mankind.

91. Sau khi Xa Nặc (Chandaka) già biệt Thái tử trở về Ca Tỳ La Vệ với bộ quần áo và con ngựa Kiên trắc(Kanthaka), Thái tử ở lại vườn xoài Anupiya ven bờ sông Anoma bảy ngày. Sau đó chàng đi về phía nam để tới thành phố Rajagrha, thủ đô của nước Magadha, vua trị vì xứ này là Bimbisara. Mỗi buổi sáng, sa môn Tất Đạt Đa tắm trên dòng sông nhỏ gần

thành phố; sau đó, như mọi sa môn, ông vào thành khát thực. Dân chúng ở Rajagrha nhận thấy tướng mạo khác thường của sa môn Tất Đạt Đa, họ đều cúng tặng ông thức ăn ngon nhất.

91. After Chandaka left him to go back to Kapilavastu with the dress and Kanthaka, Siddhartha stayed for seven days in the mango grove of Anupiya, near the bank of the Anoma River; then he journeyed southward and came to Rajagrha, the capital of the country of Magadha, the king of which was named Bimbisara. In the morning, he bathed in a stream near the city; then, like all sramanas, he entered the city to beg for food. The people of Rajagrha, noticing the distinguished appearance of Siddhartha, offered him their best food.

92. Mỗi khi nhận được thực phẩm đủ ăn hằng ngày, Sa Môn Tất Đạt Đa rời thành phố Rajagrha và đi tới chân núi để thọ trai. Từ ngày vị Sa môn này vào thành phố khát thực, dân chúng thành phố đều loan tin rằng có một Sa môn tướng mạo xuất chúng, trang nghiêm, đĩnh đạc, phi thường đã tới thành phố. Tin này truyền tới hoàng cung, Vua Bimbisara nhận được tin

này, liền truyền lệnh cho con mình đến xem xét tình hình. Họ được biết vị vương tử sa môn này chính là Thái tử Tất Đạt Đa, người sẽ nối dõi tông đường nhưng lại chối bỏ cuộc đời vương giả để thành một sa môn tỳ kheo, với mục đích tìm đường giải thoát và giúp chúng sinh khỏi vòng già bệnh chết.

92. Having obtained his meal for the day, Siddhartha left Rajagrha, heading toward Pandava Hill, where he ate his food. Since the day that Siddhartha had first begged for food in the city, the news had spread that a sramana of distinguished appearance and of incomparably grave and noble demeanour had arrived. This news also reached the palace. King Bimbisara, knowing of the presence of such a sramana, sent his son to check out the situation. He discovered that this sramana was the prince of Kapilavastu, the successor to the throne, who had given up everything and become a bhiksu in search of the means to liberate all mankind from the imprisonment by of old age, sickness, and death.